

УДК 72.03 + 72.014

Павлова А. В.,

*аспірант кафедри архітектурного проектування
Національного університету "Львівська політехніка",
науковий керівник: доктор архітектури, професор Лінда С. М.*

ОРДЕР В АРХІТЕКТУРНИХ ТРАКТАТАХ ВІД АНТИЧНОСТІ ДО ПОЧАТКУ ХІХ СТОЛІТТЯ

На основі аналізу літературних джерел в статті розглянуто особливості розвитку ордера в архітектурних трактатах від моменту першого використання терміну «ордер» в період античності і до початку ХІХ століття. Визначено вплив трактату Вітрувія на подальший розвиток та формування теорії архітектурних ордерів в ХV-ХVІІІ ст. Крім того, встановлено зв'язок між теоріями та працями теоретиків архітектури, їх співпраця або полеміка, вплив творчості на послідовників.

Ключові слова: трактат, ордер, теоретики архітектури, античність, Ренесанс, бароко, класицизм.

Постановка проблеми. Архітектурний ордер завжди викликав чималий інтерес у теоретиків архітектури, архітекторів, мистецтвознавців, істориків та у суспільства загалом. Проте, на даний час не існує наукової роботи, яка б охоплювала весь комплекс ордерних ідей та проблем їх вивчення, так як і дослідження, яке б охоплювало систематизований огляд різноманітних наукових і художніх видань, присвячених ордеру. Потреба в історикографічних та джерелознавчих пізнаннях зростає у зв'язку з ростом інтересу до теоретичних проблем ордера, адже в ордері отримали відображення об'єктивні конструктивно-художні закономірності формоутворення, властиві архітектурі. У цьому полягає секрет їх довголіття і використання в інших конструктивних системах.

Мета статті – проаналізувати трактування ордера в працях теоретиків архітектури від античності до початку ХІХ століття з метою їх систематизації.

Стан дослідження питання. Питанню дослідження архітектурного ордера, починаючи від античності і до початку ХІХ ст., присвячено чимало праць. Архітектурні трактати, написані до кінця ХVІ ст., були присвячені його побудові, визначенню правильних співвідношень та встановленню канонів. Це трактати Вітрувія [10], Л.-Б. Альберті, С. Серліо, Дж. да Віньоли [2], А. Палладіо, В. Скамоцці, Г. Блюма, Д. Барбаро, Ж. Бюллана, Ф. Делорма, Р. Ф. де Шамбре, К. Перро [8], Ф. Блонделя, А. Франчіні, О. Р. Брутто та інших. Вже з ХVІІІ ст. більше уваги приділяється архітектурознавчим теоріям. В цей час

виходять праці таких архітектурних теоретиків та мистецтвознавців: Л.-Ж. де Кордемуа, Ж. Боффрана, Ш.-Е. Брізе, Ж.-Ж. Суффло, М.-А. Ложье, Й. Вінкельмана, Дж. Гіббса, Ф. Міліція, К. Лодолі, Дж. Б. Піранезі, Т. Теманцо Ж.-Ф. Блонделя, В. Чемберса та ін. Зважаючи на велику кількість праць, присвячених дослідженню ордерної системи, на сьогодні залишається актуальною проблема їх впорядкування та систематизації для визначення їх впливу на подальший розвиток ордеру в архітектурній теорії та практиці.

Обговорення проблеми. Вперше термін «ордер» вжив теоретик архітектури другої половини I ст. до н. е. **Вітрувій** у своєму трактаті «Десять книг про архітектуру». В третій і четвертій книгах він надає правила побудови і співвідношення доричного, іонічного та коринфського та ордерів, а також з'ясовує відмінності між ними та особливості кожного з них. Для визначення розмірів частин кожного ордеру Вітрувій користується умовною одиницею вимірювання – модулем, що дорівнює нижньому діаметру колони. За допомогою певних правил на основі модулів встановлювалися всі пропорції ордеру.

Глава друга книги першої цього трактату, яка називається «Основні принципи архітектури», починається з таких слів: «Архітектура залежить від ордеру, розташування, евритмії, співрозмірності, доречності та розрахунку. Ордер надає правильне відношення елементам споруди окремо і в цілому для досягнення співрозмірності...» [10, с.13]. Отже, ордер, це, насамперед, порядок. Він є головним формоутворюючим засобом в архітектурі, що виник більш як дві з половиною тисячі років тому, проте, завдяки своїй життєздатності та здатності поєднуватися з іншими конструктивними системами, використовується і дотепер.

Трактат Вітрувія був відомий і в добу середньовіччя, проте в той час не використовувалися класичні ордерні системи і тому найбільшу популярність праця, все ж таки, здобула в епоху Ренесансу. Відкриття повної рукописної копії трактату Вітрувія у 1414 р. спричинило зростання інтересу до класичного минулого [5, с. 100]. Архітектори Ренесансу перекладали і доповнювали трактат Вітрувія, а також виробляли і потім видавали свої власні, незалежні праці про ордер. Першою вдалою спробою інтерпретації видання Вітрувія вважається праця **Леона-Батісти Альберті** «Десять книг про зодчество» (1452 р.), де він узагальнив античний і сучасний досвід і сформулював цілісну ренесансну концепцію архітектури. Цей трактат приніс Альберті славу «флорентійського Вітрувія» за свої перевірки, критику, виправлення та доповнення Вітрувія [5, с. 42]. Іншими важливими роботами, присвяченими ордеру, були праці **Антоніо Філарете** «Трактат про архітектуру» (бл. 1465 р.), **Франческо ді Джорджо Мартіні** «Громадянська і військова архітектура» (бл. 1482—1486 рр.), **Себастьяно Серліо** «Загальні правила архітектури для п'яти ордерів споруд»

(1537 р.), **Джакомо да Віньола** «Правило п'яти ордерів архітектури» (1562 р.), **Андреа Палладіо** «Чотири книги про архітектуру» (1570 р.), **Віченцо Скамоцці** «Ідея універсальної архітектури» (1615 р.) та ін. Їх праці спиралися на вивчення, обміри та зарисовки пам'яток античної архітектури. Всі вони близькі одне до одного, притримуючись, наскільки можливо, норм Вітрувія, які зважаючи на відсутність креслень (не збереглися), трактувалися по-різному. Проте, головним чином, саме канони Віньоли отримали найбільш широке застосування не тільки в Італії, але й у Франції та решті Європи. Цими канонами для всіх архітектурних частин кожного з п'яти, прийнятих зодчими італійського Відродження, ордерів були встановлені числові співвідношення, виходячи з нижнього радіуса або діаметра колони [4, с. 15].

Віньола, автор одного з найвідоміших трактатів епохи Ренесансу «Правило п'яти ордерів архітектури», розглядає ордер як абсолютно абстрактну систему, ніяк не зв'язуючи його з проблемами масштабності та абсолютних розмірів. Він ані слова не говорить про взаємну залежність висоти колони, її звуження і розміру між опорами, хоча б в межах того, що дає Вітрувій і про що Віньола, звісно, не міг не знати. В самому методі побудови свого ордерного канону Віньола все ж таки є еkleктиком у порівнянні з Вітрувієм і Альберті, а також у порівнянні з Палладіо та північно-італійськими теоретиками XVI ст., які сприйняли реалістичну традицію античності і XV ст. В побудові ордера Віньола використовує еkleктичний метод побудови, який створюється на основі Вітрувія та інших теоретиків і шляхом відбору та абстрагування окремих рис зі всієї сукупності античних пам'ятників. Завдяки своїй стислості, чіткості та простоті книга Віньоли набула великої популярності. Книга перевидавалася нескінченну кількість разів багатьма мовами світу та мала великий вплив на розвиток архітектури багатьох країн. Цікавим є те, що сам Віньола не відтворював у своїх спорудах канонізованих ним же деталей та пропорцій, визначених у трактаті [2, с. 9].

Альберті та Палладіо, на відміну від Віньоли, дуже ліберальні у відношенні канону, точніше, вони не настільки встановлюють деякий канон, наскільки дають взірці, що допускають незліченні варіанти і незліченні відхилення у зв'язку з конкретними умовами, що визначають структуру художнього образу; більше того, Палладіо, даючи типові пропорції того чи іншого ордера, зазвичай дає обміри конкретного античного пам'ятника, як найкрасивішого і задовольняючого його взірця [2, с. 9]. Одна з головних особливостей творчого методу Палладіо полягає в тому, що він створив нову систему пропорцій ордерів, використовуючи ордер не просто як декорацію фасаду, а як головний організуючий принцип конструкції, через що вона стає виразною, здається просто і чітко організованою, гармонічною.

Ордерні традиції ренесансних майстрів наслідували архітектори-теоретики в інших країнах Європи і вони стали основою практичної діяльності інших архітекторів. Так, найвідоміші з них, це праці таких європейських теоретиків XVI ст.: **Дієго да Сагрето** (1526 р.) – Іспанія; **Ганс Блюм** (1550 р.), **Ганс Вредеман де Вріс** (1577 р.), **Вендель Діттерлін** (1598 р.), – Німеччина; **Даніеле Барбаро** (1556 р.), **Джованні Паоло Ломаццо** (1584 р.) – Італія; **Джон Шут** (1563 р.), **Жан Бюллан** (1564 р.) – Англія; **Філібер Делорм** (1567 р.) – Франція та ін. Сімнадцяте століття було століттям існування двох архітектурних стилів – бароко та класицизму, кращі та найхарактерніші зразки яких створювалися в папському Римі та королівському Парижі.

Під свої віртуозні конструкції намагався підвести теорію **Гваріно Гваріні** – один з визначних представників бароко. Його головна праця – «Громадянська архітектура» була опублікована посмертно в 1737 р. у Турині. Вона стала цінним педагогічним посібником, що містила креслення композицій, геометрична витонченість яких перевершує складність робіт Борроміні – визначного архітектора тієї доби.

Андреа дель Поццо – італійський архітектор та теоретик періоду пізнього бароко опублікував двотомну працю «Перспектива художників і архітекторів» (1693 р., 1698 р.) [8]. В ній він пояснює основні принципи перспективи, пропонуючи практичне застосування у дедалі більш складних геометричних фігурах аж до представлення архітектурних ордерів, беручи за взірець Віньолю. Поццо прагне навчити зображати архітектурні ордери в основних частинах і використовувати їх в різних будівлях застосовуючи перспективу. Таким чином, на відміну від Віньоли, в якого архітектурні ордери в цілому та в деталях представлені в планах і фронтальних проекціях, у Поццо вони представлені в перспективі та в різноманітних композиціях, в яких зустрічається ордер.

В області архітектурної теорії, обігнавши Італію, рішуче вийшла вперед теорія французького класицизму. Зайняте нею в XVII ст. місце вона утримувала впродовж всього наступного століття [3, с. 176]. **Ролан Флеар де Шамбре** у своїй фундаментальній антології «Порівняння давньої архітектури з новою» (1650 р.) порівнює давні споруди «з правилами десяти головних авторів, які писали про п'ять класичних ордерів». Архітекторів він групує по парах: А. Палладіо і В. Скамоцці, С. Серліо і Дж. да Віньола, Д. Барбаро і П. Катанео, Л.-Б. Альберті і В. Заніні, Ж. Бюллан і Ф. Делорм. Автор відстоює позицію древніх, надаючи їм очевидну перевагу над сучасними. Найкращим ж представником з сучасних Шамбре вважає Палладіо, методи побудови ордера якого засновані на ясності, зручності та величі.

В період класицизму великий вклад у розвиток ордерної системи здійснив французький архітектор та теоретик архітектури **Клод Перро**. Його переклад

Вітрувія вважався кращим на той час. Метою перекладу було роз'яснення темних місць, що залишилися нерозшифрованими італійськими перекладачами і коментаторами, «щоб дати французьким архітекторам доступного та зрозумілого Вітрувія» [3, 178]. У своїй пізнішій праці «Про порядок п'яти видів колон відповідно до методів древніх» (1683 р.) Перро детально описує структуру всіх п'яти видів класичних ордерів та їх пропорції. Автор порівнює ордери різних теоретиків та архітекторів, а також надає свій варіант пропорцій на основі ретельного аналізу трактатів своїх попередників [8].

В кінці XVII ст. у Франції виникає багатогранна літературно-естетична дискусія під назвою «суперечки древніх і нових». К. Перро зі своїм братом Шарлем Перро були учасниками цієї суперечки. В ній вони відстоювали позицію «нових», тобто були прихильниками нової сучасної архітектурної теорії прогресу в літературі та мистецтві. Їх головними опонентами в цій «суперечці» стали Нікола Буало та Франсуа Блондель, які відстоювали позицію «древніх» та їх незаперечний авторитет. Перро відділив принципи античної архітектури, актуальні для сучасної епохи, від втрачених своєю важливістю, заперечуючи при цьому універсальність і позачасовість ідеалу краси – найголовнішу ідею класицизму. І, незважаючи на перемогу «древніх», концепція К. Перро здійснила великий вплив на французький класицизм XVIII століття.

Опонент К. Перро **Франсуа Блондель** в своєму «Курсі архітектури» шукає правильні пропорції, класифікує їх і знаходить непохитні правила, які повинні наслідувати кожний архітектор. В результаті він встановлює правила у вигляді зведених в таблицю кропітких математичних підрахунків та ретельного вивчення ордера, якому в цьому курсі відводиться значне місце.

В теоретичній літературі прибічників Блонделя, справедливо прозваного «Буало архітектури», кількісно було більше. До них належав і **Огюстен-Шарль д'Авіле**, послідовник італійських архітекторів пізнього Відродження Скамоцці і Віньоли та їх ордерної системи. В своєму повному курсі архітектури у вигляді словника «Пояснення термінів» (1691 р.) він підводить підсумки архітектурної теорії та практики століття.

Дослідженню ордерів, їх пропорцій, закономірностям побудови їх форми, порівнянню ордерних побудов також були присвячені роботи таких архітекторів XVII ст. як: **Андре Феліб'єна** «Принципи архітектури, скульптури, живопису» (1676—1690 рр.), **Алессандро Франчіні** «Архітектурна книга, яка містить кілька порталів різних винаходів, згідно п'яти ордерів колон» (1631 р.) – Франція; **Оттавіо Ревес Брутто** «Новий і точний метод креслення всіх частин різних ордерів в архітектурі» (1627 р.) – Італія; **Ніколауса Голдмана** «Повні вказівки до громадянської архітектури» (редагована і опублікована у 1696 р. його учнем Леонардом Штурмом) – Німеччина та ін.

В центрі системи архітектурних понять класицизму розміщувалося поняття порядку. Порядок забезпечував красу, гармонію, витонченість і досягався за допомогою симетрії, ордерної і пропорціональної побудови. Оскільки слово «ордер» означає одночасно і порядок, і ордер, то саме ордер став головною категорією в системі понять класицизму, в центрі класичної теорії опинилася теорія ордерних побудов.

У XVIII ст. класицизм продовжує свій розвиток. Архітектурна теорія XVIII ст. була пов'язана з методом систематизації знань і практичного досвіду (раціональний метод класицизму). Краса була похідною геометричних компонентів, її математичне обґрунтування як об'єктивної закономірності доповнювало головну думку теоретиків про раціональність прекрасного в архітектурі, вираженого в поняттях регулярності, порядку, симетрії, єдності. Ці якості ідеальним чином втілювалися в архітектурному ордері, який був заснований на «досконалих взірцях» природи. Тому в другій половині XVIII – на початку XIX ст. в багатьох європейських країнах були створені численні увражі, що представляли методи побудови п'яти архітектурних ордерів [6].

Хоча стиль французької архітектури XVIII ст. характеризується тим же ж терміном «класицизм», яким позначається і архітектура Франції XVII ст., проте, вони відрізнялися принципово різними теоретичними поглядами на архітектуру, які пов'язані і з різною архітектурною практикою. У XVIII ст. була відкрита справжня Греція з Парфеноном та іншими істинно класичними пам'ятниками архітектури, і для найбільш принципів та глибоких теоретиків та практиків архітектури ставала ясною конструктивна основа давньогрецького зодчества, були усвідомлені різноманітні розуміння ордера в архітектурі Стародавньої Греції та Стародавнього Риму, переконанням греків було віддано остаточну перевагу і нові теоретичні погляди нанесли відбиток на зодчество XVIII ст.

В перші роки XVIII ст. вийшов у світ твір, що відобразив погляд обох Перро, і в той же час здійснив великий вплив на всю пізнішу архітектурну теорію століття. Це «Новий трактат про архітектуру» **Луї-Жеро де Кордемуа**, опублікований в 1706 р. у Парижі. Автор стисло і ясно викладає теорію ордерів, систематизуючи принципи Вітрувія. Він замінив його атрибути архітектури (користь, міцність, краса) власними поняттями: розміщення, розподіл і благопристойність. Перші два поняття торкалися правильності пропорцій класичного ордера та відповідного розміщення його елементів, а третє вказувало на недоречність його використання в утилітарних або комерційних побудовах. Він також виступав за геометричну чистоту класичних елементів, піддаючи критиці барокові елементи [1, с. 324]. Кордемуа вимагає від архітектури правдивості і природності. Найвищим же суддею в питаннях мистецтва, на його думку, повинен бути розум. Краса ж не в багатстві, а в простоті, і головні цілі, до

яких архітектор повинен прямувати для її досягнення, – розумна ясність і благопристойність зовнішнього вигляду будівлі.

Такі ідеї Кордемуа, що передвіщали раціоналізм епохи Просвітництва, безумовно мали вплив на теоретичні погляди видатного архітектора рококо **Жермена Боффрана**. У своїй «Книзі про архітектуру», надрукованій у Парижі в 1745 році, Боффран називає смаком «здатність відрізнити прекрасне від хорошого». У трактаті Боффрана архітектурні ордери представлені як "образи" з прихованим значенням в якості символічних джерел міри і краси. І хоча аналогія до пропорцій тіла людина продовжує використовуватися, однак акцент робиться на специфічній виразній властивості кожного архітектурного ордера. [7, с.18].

Архітектор того ж часу **Шарль-Етьєн Брізе** у «Трактаті про сутність краси в мистецтві, зокрема в архітектурі», що була опублікована в 1752 році, виступає палким прихильником суворих догм класицизму. Він виступає за відновлення забутих правил Блонделя і проти безплідних пошуків нових форм фасадів будівель непотрібним орнаментом. Найбільше він звинувачує К. Перро, який першим висунув єретицьку думку про форми краси, що змінюються. Взірцем для Брізе залишається античність. Брізе не лише кинув виклик існуючим пріоритетам в архітектурних творах, а й був першим, хто відокремив поняття образу від архітектурних ордерів і звів його до однієї з багатьох ознак, що в сукупності визначали індивідуальну особливість місця [7, с.20].

Жак-Жермен Суффло – видатний французький архітектор-класицист, – захоплений поціновувач античної й ренесансної класики, намагався надати ордерній системі максимальної монументальної пластичної виразності й структурного реалізму.

Догматик і раціоналіст XVIII ст. **Марк-Антуан Ложьє** вважав, що «частини архітектурного ордера мають застосовуватися таким чином, щоб вони не тільки прикрашали будівлю, але були його складовою частиною. Потрібно, щоб саме існування споруди точно залежало від їх єдності, щоб не можна було забрати ні одну з частин без того, щоб будівля не завалилася» [7, с.21]. Беззаперечною заслугою Ложьє є те, що він, вірогідно в результаті знайомства з грецькою архітектурою, зрозумів і роз'яснив конструктивну сутність ордерної системи, про яку забували архітектори не тільки італійського бароко, а й французького класицизму (не говорячи вже про майстрів рококо). В другій половині XVIII ст. багато авторів услід за французьким теоретиком М.-А. Ложьє на перше місце висунули конструктивну значущість ордера.

Ідейним натхненником класичного напрямку та «батьком» мистецтвознавства вважається **Йоганн Вінкельман**, який підійшов до вивчення античних пам'ятників архітектури в своїх працях з наукової точки зору. Наслідуючи нові погляди на античне мистецтво, початок яким поклав

Й. Вінкельман, автори признавали самотність тільки грецьких ордерів, трактуючи римські ордери як їх варіанти.

Свій вклад в теорію класицизму та в ордерознавство, зокрема, внесли праці **Джеймса Гіббса** «Правила побудови декількох частин архітектури» (1732 р.) – Англія; **Франческо Міліція** «Життєпис найвідоміших архітекторів» (1768 р.), «Принципи громадянської архітектури» (1781), **Карло Лодолі** (власні роботи втрачені, проте його теорії відомі завдяки його учням та послідовникам), **Джованні Баттіста Піранезі**, **Томмазо Теманцо** «Життя найвідоміших архітекторів і венеціанських письменників» (1778 р.) – Італія, **Жак-Франсуа Блонделя** «Курс архітектури» (1771 р.) – Франція, **Йогана Вольфганга Гете** «Подорож до Італії» (1786–1788 рр.), – Німеччина; **Вільяма Чемберса** «Громадянська архітектура» (1759 р.) – Шотландія та ін.

Висновки. Ордер завжди був актуальною темою дослідження, тому ще з давніх часів його вивченню присвячувалися цілі трактати. В період античності Вітрувій простежує генезис та історію архітектурних ордерів і окремих мотивів, виводить основні елементи ордера з форм дерев'яного зодчества. Відродження, після забуття в період середньовіччя, заново відкриває Вітрувія. Для Відродження він був перш за все джерелом пізнання античності. Так як основним моментом, що зв'язував античну архітектуру з архітектурою Відродження, була ордерна система, «ордери» Вітрувія і були вихідною точкою для всієї ордерної естетики Відродження. Архітектори та теоретики XV-XVI ст. видають численні переклади і коментарі до Вітрувія, а також не менш численні оригінальні трактати.

Загалом теоретичне освоєння класичного ордера архітекторами Ренесансу та рядом архітекторів XVI-XVIII ст. в основному зводилося до опису елементів і пошуку канонічних пропорцій, у визначенні яких теоретики вступали в протиріччя між собою. У XVII ст. пліч-о-пліч існували такі стилі як бароко та класицизм, проте в області архітектурної теорії теорія класицизму випереджає бароко. В XVII ст. виникає «суперечка древніх та нових», в якій одні відстоювали позицію «древніх» та їх незаперечний авторитет, а інші вважали, що досягнення XVII ст. багато в чому перевершило досягнення античної цивілізації. Ця дискусія мала неабиякий вплив на подальший розвиток архітектури та ордера, що став головною категорією в системі понять класицизму, в центрі класичної теорії опинилася теорія ордерних побудов.

У XVIII ст. класицизм продовжує свій розвиток. Архітектурна теорія XVIII ст. була пов'язана з методом систематизації знань і практичного досвіду (раціональний метод класицизму). Класицисти XVIII ст. вважали, що краса в архітектурі створюється лише правильними пропорціями і наполягали на відновленні призабутої конструктивної сутності ордерної системи. В другій

половині XVIII – на початку XIX ст. в багатьох європейських країнах були створені численні увражі, що представляли методи побудови п'яти архітектурних ордерів, а також виникла нова архітектурна теорія, що лягла в основу архітектури функціоналізму XX ст.

Література

1. Блохина И. В. Архитектура. Всемирная история архитектуры и стилей / И. В. Блохина. - Москва : АСТ, 2014. - 400 с. : ил.
2. Виньола Дж. Правило пяти ордеров / Дж. Виньола. М. : Архитектура-С, 2005. 168 с.
3. Виппер Б. Р. История европейского искусствознания / Б. Р. Виппер, Т. Н. Ливанова. – М.: Академия наук СССР, 1963. — 436 с.
4. Гримм Г. Д. Пропорциональность в архитектуре / Г. Д. Гримм. — Ленинград ; Москва : ОНТИ, 1935. — 148 с., ил.
5. Зубов В. П. Архитектурная теория Альберти / В. П. Зубов. – СПб.: Алетейя, 2001. — 464 с.
6. Кожар Н. Проблема архитектурного ордера в польской теории зодчества 2-й половины XVIII – начала XIX веков / Н. Кожар, М. Райчык // Budownictwo. – Czestochowa: Wydawnictwo Politechniki Czestochowskiej. – № 16. – 2010. – С.15-23.
7. Pelletier L. Architecture in Words: Theatre, Language and the Sensuous Space of Architecture / Pelletier L. – NY: Routledge, 2006. – 244 p.
8. Perrault C. Ordonnance for the Five Kinds of Columns after the Method of the Ancients / C. Perrault. – Santa Monica, CA: The Getty Center for the History of Art and the Humanities, 1993. – 208 p.
9. Pozzo A. Perspectiva pictorum et architectorum / A. Pozzo. – Romae : Typis Joannis Jacobi Kornarek Bohemi apud S. Angelum Cuftodem, 1693-1700.
10. Vitruvius. The Ten Books on Architecture / Vitruvius ; [translated into English by M. H. Morgan]. – Cambridge: Harvard University Press, 1914. – 331 p.

Аннотация

На основании анализа литературных источников в статье рассмотрены особенности развития ордера в архитектурной теории с момента первого использования термина «ордер» в период античности и до начала XIX века. Определено влияние трактата Витрувия на последующее развитие и формирование теории архитектурных ордеров XV-XVIII вв. Кроме того, установлена связь между теориями и трудами теоретиков архитектуры, их сотрудничество или полемика, влияние творчества на последователей.

Ключевые слова: трактат, ордер, теоретики архитектуры, античность, Ренессанс, барокко, классицизм.

Abstract

The article analyzes evolution of order in architectural theory dating from the first use of term “order” in Ancient times to early 19th century as presented in literary sources. The impact Vitruvius’s treatise had on further development and formation of architectural order theory in the 15th-18th centuries has been determined. In addition, a connection has been traced between theories and works of architectural theorists, their cooperation and disputes and the impact their works had on successors.

Keywords: treatise, order, architectural theoreticians, Ancient times, Renaissance, Baroque, Classicism.